

relativně nízkou aktivitu zejména Nejvyššího soudu autoři poukazují na fakt, že v mezinárodním srovnání se sousedními státy, které přistoupily k EU ve stejném období, české soudy počtem předložených předběžných otázek nijak zvláště nevybočují. Odhlédnout nelze ani od situací, kdy je sice vnitrostátní soud poslední instance na základě splnění podmínek daných unijním právem povinen předběžnou otázku předložit, ale z hlediska oprávněných zájmů účastníků řízení (např. v rodinných věcech) by položení předběžné otázky nepředstavovalo praktické řešení. Publikace odhaluje tušenou skutečnost, že je poměrně problematické ztotožňovat některý soud s konkrétním názorem na daný aspekt aplikace práva EU, protože rozdílné názorové proudy existují i v rámci samotných soudů (viz kapitola o nepřímém účinku v aplikační praxi Nejvyššího správního soudu). Formování těchto názorů, ale v širším smyslu i postoj vůči unijnímu právu obecně, ovlivňují nezanedbatelným způsobem i neprávní faktory jako je věk soudců, jejich předchozí kariéra apod. Ačkoliv se autoři shodují, že oba české soudy si při aplikaci unijního práva nevedou špatně, uzavírají, že s ohledem na jejich „výchovné“ působení vůči soudům nižších stupňů by v některých případech bylo záhodno, aby byly při zohledňování práva EU důslednější. Z hlediska analýzy práce Nejvyššího správního soudu a Nejvyššího soudu s unijním právem se nabízí ještě další zajímavá výzkumná otázka, a sice zdali tyto soudy se samy iniciativně unijním právem v rámci rozhodovaných případů zabývají, anebo zda se tak děje převážně na základě argumentace účastníků řízení, resp. jejich právních zástupců. Je možné, že této a dalším souvisejícím otázkám se budou autoři věnovat ve své další publikační činnosti.

Před zpracováním kapitoly o Ústavním soudu stáli autoři před rozhodnutím, jakým způsobem pojmut téma, jemuž byla v odborné literatuře věnována již dostatečná pozornost. Autor kapitoly, O. Hamulák, se proto zaměřil na rozbor judikatury Ústavního soudu vážící se k dopadům členství v Evropské unii

na státní suverenitu, ústavnímu základu působení unijního práva v českém právním řádu, možné ústavní povaze unijního práva, konfliktům mezi unijním a českým ústavním právem a postojem Ústavního soudu k možnosti předložení předběžné otázky. Kapitola krom jiného nabízí poměrně smířlivý pohled na kontroverzní rozhodnutí Ústavního soudu ve věci tzv. slovenských důchodů (Pl. ÚS 5/12), ve kterém se Ústavní soud postavil razantně proti názoru Soudního dvora. Ústavní soud je hodnocen jako převážně proevropsky naladěný soudní orgán.

Poslední kapitola se věnuje na příkladu soutěžního práva aplikaci unijního práva veřejnou správou, v tomto případě zejména Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. Kapitola ilustruje další výzvu, se kterou se národní soudy a vnitrostátní orgány musí často při aplikaci unijního práva vypořádat, a sice nalezení někdy obtížného kompromisu mezi vyhověním požadavkům jak práva unijního, tak i Evropské úmluvy o lidských právech. Zůstává nicméně otázkou, do jaké míry a hlavně jak je unijní právo aplikováno dalšími orgány veřejné správy, jejichž rozhodnutí nejsou běžně zveřejňována, protože Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je v tomto smyslu – jak ostatně publikace zmiňuje – specializovanou institucí. Je možné, že bychom se dočkali mnohých překvapení.

Autoři v závěru uvádějí, že kniha se pokouší systematicky reflektovat akceptaci základních principů unijního práva v první dekádě členství České republiky v Evropské unii a zhodnotit některé problémy, které se objevily. Zároveň vyjadřují naději, že kniha bude moci sloužit jako inspirace či základ pro další analýzu partikulárních témat na straně právní vědy a k vylepšení judikatury českých soudů tam, kde je to třeba. Věříme proto, že si k ní cestu naleznou i ti, na něž kniha dle vyjádření autorů primárně míří, a publikace tak přispěje ke zkvalitnění aplikace unijního práva v České republice. Lze se domnívat, že prostor ke zlepšení zde určitě existuje.

PICHT Jan (ed.): Sport a (nejen) pracovní právo

Praha: Wolters Kluwer, 2014, 288 s., ISBN 978-80-7478-655-6.

Vojtěch Kadlubiec*

Odborná publikace, jejíž bibliografické údaje jsou uvedeny v názvu, a která bude na následujících řádcích recenzována, je sborníkem příspěvků z mezi-

národní konference „Profesionální sport a pracovní právo,“ konané na půdě Právnické fakulty Karlovy univerzity v Praze dne 19. června 2014. Katedra

pracovního práva a práva sociálního zabezpečení PF UK, na čele se svým vedoucím, čerstvě jmenovaným profesorem Janem Pichrtem, organizuje konference na aktuální pracovněprávní témata každoročně a přispívá tak velkým dílem ke zvyšování erudovanosti odborné veřejnosti. Zatím poslední konference s názvem „*Atypická zaměstnání – cesta k větší zaměstnanosti?*“ se konala v prostorách Právnické fakulty 11. června 2015.

Problematika míry a způsobu právní regulace sportovních aktivit (zvláště těch profesionálních) je tématem velmi zajímavým a aktuálním. Sportovní prostředí je totiž velmi specifické a pravidla v něm uplatňována často nevyhovují dnešním právním standardům, zakotveným na vnitrostátní a mezinárodní úrovni. Zvláště problematickou oblastí jsou přitom sporty kolektivní, ovládané svazy, kluby a agenty, kde je často s hráči zacházeno skoro jako se zbožím, které je možné vlastnit. Někteří odborníci v tomto smyslu mluví dokonce o „novodobém otrokářství.“ Z hlediska práva pracovního je přitom zcela zásadní otázkou právní status sportovce jako osoby vykonávající v rámci klubu výdělečnou činnost, neboť hráči v dnešní době, ačkoliv povaha jejich činnosti odpovídá všem znakům definice závislé práce, tak jak je stanovena v zákoníku práce,¹ působí v klubech v drtivé většině případů jako podnikatelé nabízející klubu služby. Taková situace je samozřejmě (mírně řečeno) problematická, a to nejen z hlediska samotné ochrany sportovce, kterému by jako zaměstnanci příslušel režim na úplně jiné úrovni, ale také z hlediska sociálního zabezpečení sportovce, placení daní atd. Odborná veřejnost proto se stále větší naléhavostí mluví o potřebě přijetí nového zákona, který by zaručoval potřebnou míru ochrany a zároveň respektoval specifika profesionálního sportu jako takového.

V této recenzi představovaný sborník „*Sport a (nejen) pracovní právo*“ obsahuje na svých 288 stranách celkem dvacet čtyři příspěvků v písemné podobě, z nichž každý z jiného pohledu pojednává o různých aspektech výše nastiněné problematiky právní regulace sportovní činnosti a sportu jako takového. Nejedná se přitom o komplexní, strukturované a vyčerpávající pojednání o tématu, což vyplývá již ze samotné povahy sborníku, jakožto publikace obsahující samostatné, tematicky příbuzné stati, spojené v jeden knižní celek. Každý autor si mohl sám podle svého uvážení vybrat téma své práce, a tak jsou ve sborníku logicky některé aspekty problematiky analyzovány v několika příspěvcích téměř totožně a jiné naopak zůstaly mimo oblast zájmu autorů. Vel-

mi okrajově se autoři věnují například oblasti sociálního zabezpečení sportovců, což je dle mého názoru škoda.

Odborná a jazyková úroveň jednotlivých textů je také rozdílná, neboť jsou ve sborníku publikovány jak práce zkušených právních vědců, tak stati doktorandů, praktiků a dokonce také jednoho studenta magisterského studia. V této souvislosti je však třeba poznamenat, že většina příspěvků je dle mého názoru velmi kvalitních, a že různé profese a zkušenosti autorů přispívají k pestrosti a čtivosti publikace jako celku. Pokud jde o jazyk příspěvků, drtivá většina z nich je napsána v českém jazyce, šest autorů své práce napsalo slovensky a jeden příspěvek je napsán v angličtině.

Pro účely větší přehlednosti této recenze si dovoším rozdělit sborník do tří tematických částí, které jsou z mého pohledu relativně samostatné. První část (obecná) zahrnuje osm příspěvků zabývajících se platnou právní úpravou sportu v České republice, vlivem práva Evropské unie na vztahy profesionálních sportovců (zde bych rád poukázal na velmi zajímavý příspěvek Haralda Christiana Scheua, týkající se dopadů evropského antidiskriminačního práva na zaměstnávání sportovců) a analýzou vztahů profesionálních sportovců z hlediska možnosti jejich podřazení pod definici závislé práce. Právě tato úvaha nad možnou subsumpci sportovní činnosti profesionálních hráčů v klubech pod definici závislé práce je přitom základní úvahou celého sborníku, která se objevuje ve většině příspěvků. Závislá práce může být totiž podle platné právní úpravy vykonávána pouze v základním pracovněprávním vztahu podle zákoníku práce nebo ve vztahu podle zvláštního zákona.² Pokud se však v případě sportovní činnosti hráčů v klubech jedná o závislou práci, a i přesto jí sportovci vykonávají jako osoby samostatně výdělečně činné, zcela legitimní je se domnívat, že se v tomto případě jedná o výkon nelegální práce³ se všemi důsledky z toho plynoucími. Na druhou stranu by bylo samozřejmě při neexistenci použitelné právní úpravy sankcionování sportovců a klubů za výkon nelegální práce značně nespravedlivé.

Druhá část, skládající se taktéž z osmi příspěvků, obsahuje výklad o zahraničních právních úpravách profesionálního sportu, které mohou být inspirací pro případné tvůrce „českého sportovního zákona“. Jeden příspěvek obsahuje pojednání o německé právní úpravě, jeden o úpravě francouzské a jedna stať (napsaná v anglickém jazyce) se věnuje dílčím aspektům právní úpravy sportu v USA. Zbývajících pět příspěvků v této části sborníku se zabývá právní

* Mgr. Vojtěch Kadlubiec, doktorand, Katedra pracovního práva a sociálního zabezpečení, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno.

¹ § 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

² § 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

³ § 5 písm. e) bod 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

úpravou sportu na Slovensku. Slovenská republika může být přitom pro českého zákonodárce velmi užitečným zdrojem informací a zkušeností, neboť tam snaha o komplexní právní regulaci profesionálního sportu probíhá již více než deset let.

Třetí, závěrečnou část sborníku by bylo dle mého názoru možné nazvat části zvláštní. Tematicky zde příspěvky netvoří nijak sourodý celek, ale každý se věnuje určitým specifickým aspektům problematiky sportovní činnosti a její právní úpravy. Nalezneme zde například velmi zajímavé (i když nikoliv pracovněprávní) pojednání o zneužívání dominantního postavení Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA) vůči fotbalovým klubům, stať zabývající se řízením před rozhodčí komisi sportovního spolku, dva příspěvky pojednávající o problematice sportovních „pracovních“ úrazů atd.

Recenzovaný sborník dle mého názoru rozhodně představuje zajímavou publikaci a doporučuji jej k přečtení každému, kdo se zajímá o sport či o pracovní právo. Důvodů je hned několik. Jednak některé

myšlenky uvedené v příspěvcích mohou bezesporu sloužit jako inspirace pro hlubší úvahu nad různými aspekty problematiky právních vztahů subjektů působících na poli profesionálního sportu, a jednak je publikace také užitečným rozcestníkem, který odkazuje na další zajímavé prameny.

Závěrem si dovoluji ještě uvést slova Jakuba Morávky, které dle mého názoru vystihují společné poslání autorů jednotlivých příspěvků: „...*problematika právní regulace profesionálního sportu, její nedostatečnosti a budoucí podoby je vnímána jako velice aktuální. Lze jen doufat, že předložený sborník příspěvků, stejně jako debata na (...) plénu (konference pozn. aut.) a učiněné závěry se stanou stimulem pro zákonodárce k tomu, aby učinil příslušné legislativní kroky a opatření.*“⁴ A já doufám společně s Jakubem Morávkem.

⁴ MORÁVEK, Jakub. Autonomie vůle, ochrana slabší strany a profesionální sport. In: PICHRT, Jan (ed.): *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 288 s. ISBN 978-80-7478-655-6, str. 91-92

GERLOCH, Aleš; BERAN, Karel: Funkce a místo právní odpovědnosti v recentním právním řádu

Praha: Leges, 2014, 272 s., ISBN 978-80-7502-058-1.

Vojtěch Kallai*

Vývoj a proměny právního řádu jsou v posledních letech více než překotné a v oboru práva občanského navíc poměrně revoluční vzhledem k rekonstrukci soukromého práva. V situaci stupňující se nejistoty a nepřehlednosti coby důsledku legislativní inflace pak zákonitě roste význam a potřeba judikatury a doktríny jakožto určitého ukotvení a trvalejší jistoty. Ačkoliv je judikatura v porovnání s doktrínou sice (z pohledu aplikace práva) více relevantní, její tvorba je takřka běh na dlouhou trať. V tomto kontextu je tak každý kvalitní publikační počín obohacující právní vědu navýsost žádoucí. A bezesporu se mezi řadu významných aktuálních titulů reagujících na současné i trvalejší právní problémy zařadí nejnovější vědecká monografie kolektivu autorů působících na Právnické fakultě Univerzity Karlovy – ***Funkce a místo právní odpovědnosti v recentním právním řádu.***

* Vojtěch Kallai, student Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Publikace vznikla jako završení badatelského úsilí v rámci projektů **specifického vysokoškolského výzkumu Univerzity Karlovy v Praze** během let 2012 až 2014: „*Institut právní odpovědnosti a jeho recentní proměny, Funkce a místo právní odpovědnosti v recentním právním řádu a Proměny recentního práva z pohledu intertemporalit*“. I díky tomu se monografie vyznačuje jistou netypičností: na jejím obsahu pracoval kolektiv autorů (pod vedením Aleše Gerlocha a Karla Berana), který z velké většiny sestával ze studentů právnické fakulty, z nichž někteří v době sepisování jednotlivých příspěvků teprve končili magisterské studium. Na vysoké odborné kvalitě jednotlivých kapitol, jež naprosto snesou srovnání s díly renomovaných odborníků, lze s potěšením pozorovat nástup velice talentovaných teoretiků z řad mladé generace.

Jak již napovídá název, věnuje se monografie jednomu z fundamentů nejen práva soukromého, ale vůbec práva jakožto společenského fenoménu – **právní**